

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Rzeszowie

LRZ.410.007.02.2020

Pan

Tadeusz Markowski

Rektor Politechniki Rzeszowskiej

Politechnika Rzeszowska

Al. Powstańców Warszawy 12

35-959 Rzeszów

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/20/023 – Kształcenie cudzoziemców na polskich uczelniach

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Rzeszowie

ul. Kraszewskiego 8, 35-016 Rzeszów

T +48 17 780 23 00, F +48 17 780 23 06

lrz@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Politechnika Rzeszowska w Rzeszowie, Al. Powstańców Warszawy 12, 35-959 Rzeszów ¹ .
Kierownik jednostki kontrolowanej	Tadeusz Markowski – Rektor Politechniki Rzeszowskiej od dnia 1 września 2016 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Szacowanie możliwości kształcenia cudzoziemców. 2. Prowadzenie rekrutacji na studia oraz kształcenie cudzoziemców. 3. Planowanie i finansowanie kształcenia cudzoziemców. 4. Współpraca właściwych podmiotów na rzecz wspierania kształcenia cudzoziemców.
Okres objęty kontrolą	Lata 2017 – 2020 (do czasu zakończenia czynności kontrolnych) ²
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o <i>Najwyższej Izbie Kontroli</i> ³ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Rzeszowie.
Kontroler	Witold Pałasz, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LRZ/68/2020 z dnia 8 maja 2020 r. Marek Sikora, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LRZ/67/2020 z dnia 8 maja 2020 r.

(akta kontroli: tom I, str.1-5)

II. Ocena ogólna kontrolowanej działalności⁴

OCENA OGÓLNA	Najwyższa Izba Kontroli stwierdza, iż na Politechnice Rzeszowskiej rokrocznie zwiększała się liczba studentów cudzoziemców (w stosunku do liczby studentów ogółem), pomimo iż na Uczelni nie podejmowano działań w celu szacowania możliwości i ewentualnych potrzeb kształcenia cudzoziemców. Uczelnia dysponowała wiedzą o liczbie kształconych osób niebędących obywatelami polskimi, a Polska Komisja Akredytacyjna pozytywnie oceniła badane kierunki w przedmiocie ich umiędzynarodowienia. Na Uczelni prawidłowo ustalono warunki i tryb rekrutacji na studia, w tym dotyczące cudzoziemców, jednakże stwierdzono, iż w przypadku pięciu studentów nierzetelnie egzekwowano dokumenty wymagane przy rekrutacji. Na Uczelni uwzględniano umiejętności językowe studentów cudzoziemców oraz prawidłowo przyznawano punkty ECTS podczas realizacji programu studiów. W Strategii Rozwoju Politechniki do 2020 r. nie zawarto celów strategicznych i operacyjnych jak również zadań odnoszących się do kształcenia cudzoziemców na Uczelni.
--------------	--

¹ Zwana dalej „PRz” lub „Uczelnią”.

² Badaniami kontrolnymi mogą być objęte również dowody sporządzone przed tym okresem.

³ Dz. U. z 2019 r. poz. 489, zwana dalej „ustawą o NIK”

⁴ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej. W niniejszym wystąpieniu sformulowano ocenę opisową.

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli prawidłowo naliczano i pobierano opłaty za usługi edukacyjne od cudzoziemców. Właściwe Komisje Stypendialne Uczelni prawidłowo wydawały decyzje w sprawie przyznania stypendiów dla cudzoziemców.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia terminowość przekazywania ministrowi właściwemu do spraw szkolnictwa wyższego oraz innym organom państwa wykazów cudzoziemców zawierających odpowiednie dane. Rzetelnie i terminowo wprowadzano również właściwe dane do Zintegrowanego Systemu Informacji o Szkolnictwie Wyższym i Nauce POL-on w zakresie informacji dotyczących cudzoziemców.

Najwyższa Izba Kontroli negatywnie ocenia rzetelność udzielania studentom cudzoziemcom zwolnień z części opłaty za studia, tj bez przestrzegania unormowań wewnętrznych obowiązujących na Uczelni.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe kontrolowanej działalności⁵

OBSZAR
Opis stanu
faktycznego

1. Szacowanie możliwości kształcenia cudzoziemców

1.

Rektor PRz dysponował informacją o liczbie cudzoziemców podejmujących i odbywających studia, studia doktoranckie oraz kształcenie w szkole doktorskiej, w tym na poszczególnych poziomach i kierunkach studiów.

W latach akademickich 2016/2017 – 2019/2020 średnia liczba studentów (ogółem) odbywających kształcenie wyniosła 14 119 na średnio 35 kierunkach studiów⁶. Natomiast w ww. okresie średnia liczba kształcących się cudzoziemców w roku akademickim wyniosła 135 na średnio 18 kierunkach studiów. W 2016/2017 – 109 studentów cudzoziemców odbyło kształcenie na 18 kierunkach, w 2017/2018 – 134 studentów cudzoziemców na 16 kierunkach, w 2018/2019 – 151 studentów cudzoziemców na 18 kierunkach, w 2019/2020 – 147 studentów cudzoziemców na 20 kierunkach.

W roku akademickim 2019/2020 liczba studentów (ogółem) odbywających kształcenie w stosunku do roku 2016/2017 zmalała o 24% (z 16 422 do 12 535), a studentów cudzoziemców wzrosła o 35% (z 109 do 147).

Najwięcej studentów (ogółem) na Uczelni w roku akademickim 2016/2017 kształciło się na kierunku: mechanika i budowa maszyn (1 581), logistyka (1 481), zarządzanie (1 457), budownictwo (1 416), zarządzanie i inżynieria produkcji (1 227)⁷, a w 2019/2020 na kierunku: mechanika i budowa maszyn (1 145), logistyka (1 128), budownictwo (989), zarządzanie i inżynieria produkcji (965), zarządzanie (760)⁸. Studenci cudzoziemcy w 2016/2017 wybierali najczęściej kierunki takie jak: zarządzanie (27), informatyka (21), logistyka (14), mechanika i budowa maszyn (11), bezpieczeństwo wewnętrzne (9)⁹ a w 2019/2020 kierunki: zarządzanie (28), finanse i rachunkowość (25), logistyka (23), informatyka (18), lotnictwo i kosmonautyka (16)¹⁰.

⁵ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁶ W 2016/2017 – 16 422 studentów odbyło kształcenie na 33 kierunkach, w 2017/2018 – 14 156 studentów odbyło kształcenie na 35 kierunkach, w 2018/2019 – 13 361 studentów odbyło kształcenie na 35 kierunkach, w 2019/2020 – 12 535 studentów odbyło kształcenie na 38 kierunkach.

⁷ Na ww. kierunkach kształcenie odbywało 44% studentów (ogółem).

⁸ Na ww. kierunkach kształcenie odbywało 40% studentów (ogółem).

⁹ Na ww. kierunkach kształcenie odbywało 75% studentów cudzoziemców.

¹⁰ Na ww. kierunkach kształcenie odbywało 75% studentów cudzoziemców.

Na studiach I stopnia w roku akademickim 2016/2017 odbywało kształcenie 13 365 studentów (ogółem), w tym studentów cudzoziemców 93 (0,7%), a w 2019/2020 - 9 843 studentów (ogółem), w tym studentów cudzoziemców 140 (1,4%).

Na studiach II stopnia w roku akademickim 2016/2017 odbywało kształcenie łącznie 2 867 studentów (ogółem), w tym studentów cudzoziemców 13 (0,5%), a w 2019/2020 - 2 564 studentów, w tym studentów cudzoziemców 5 (0,2%).

Na studiach III stopnia w roku akademickim 2016/2017 kształciło się łącznie 190 studentów, w tym studentów cudzoziemców 3 (1,6%), a w 2019/2020 - 128 studentów, w tym studentów cudzoziemców 2 (1,6%).

Liczba osób (ogółem) podejmujących kształcenie w roku akademickim 2016/2017 wyniosła 5 376, w tym cudzoziemców 40, natomiast liczba studentów (ogółem) kończących kształcenie wyniosła 4 849 w tym cudzoziemców 10, a w 2019/2020 liczba osób (ogółem) podejmujących kształcenie wyniosła 3 940, w tym cudzoziemców 49.

Najliczniejszą grupą studentów niebędących obywatelami polskimi byli obywatele Ukrainy i Wietnamu, którzy stanowili odpowiednio w roku 2016/2017 92% (100 osób) i 3% (3 osoby) studentów cudzoziemców, a w 2019/2020 odpowiednio 60% (88 osób) i 33% (48 osób)¹¹.

Studenci cudzoziemcy wybierali jako formę kształcenia przede wszystkim studia stacjonarne - w roku 2016/2017 - 101 (93%) osób, a w 2019/2020 - 141 osób (96%)¹².

(akta kontroli: tom I, str. 6-139)

Uczelnia nie posiadała wewnętrznych regulacji dotyczących zbierania danych w zakresie kształcenia cudzoziemców.

Jak wyjaśnił Rektor PRz, posiadanie regulacji nie było konieczne z uwagi na posługiwanie się danymi statystycznymi ujętymi w sprawozdaniach EN¹³ i GUS¹⁴. Wszystkie informacje dotyczące studentów cudzoziemców odnośnie kierunku studiów, poziomu oraz przebiegu kształcenia, tj. podejmowania, odbywania i zakończenia kształcenia były rejestrowane w systemie USOS¹⁵ i w razie potrzeby pobierane z systemu.

Uczelnia posiadała informacje dotyczące liczby studentów cudzoziemców podejmujących i odbywających kształcenie na zasadach dotyczących obywateli polskich¹⁶ oraz tych, którzy kształcili się na zasadach innych niż obowiązujących obywateli polskich¹⁷. Nie posiadała danych w zakresie warunków, na podstawie których cudzoziemcy podejmowali i odbywali kształcenie. Rektor wyjaśnił, że *nie prowadzono rejestru danych dotyczących podstawy przyjęcia, ponieważ Uczelnia nie miała obowiązku prowadzenia takiego rejestru i nie było takiej potrzeby*.

¹¹ W roku 2017/2018 obywatele Ukrainy stanowili 79% (106 osób), a obywatele Wietnamu 13% (18 osób) studentów cudzoziemców, natomiast w 2018/2019 odpowiednio 71% (107 osób) i 22% (33 osób).

¹² Studenci cudzoziemcy wybierali jako formę kształcenia - w roku 2016/2017 studia stacjonarne 101 osób (93%), niestacjonarne 5 osób (4%) i III stopnia 3 osoby (3%), w roku 2017/2018 studia stacjonarne 126 osób (94%), niestacjonarne 7 osób (5%) i III stopnia 1 osoba (1%), w 2018/2019 studia stacjonarne 145 osób (96%), niestacjonarne 4 osoby (3%) i III stopnia 2 osoby (1%), a w 2019/2020 studia stacjonarne 141 osób (96%), niestacjonarne 4 osoby (3%) i III stopnie 2 osoby (1%).

¹³ Sprawozdanie EN-1 o liczbie kandydatów i przyjętych na studia.

¹⁴ Sprawozdania przekazywane Głównemu Urzędowi Statystycznemu.

¹⁵ Uniwersytecki System Obsługi Studiów.

¹⁶ Studenci podejmujący i odbywający kształcenie na podstawie w art. 43 ust. 2 i. 5a ustawy z dnia 27.07.2005 Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2017, poz. 2183 ze zm.). Ww. ustawa zwana dalej „ustawą Prawo o szkolnictwie wyższym”.

¹⁷ Studenci podejmujący i odbywający kształcenie na podstawie art. 43 ust. 2a, 3 i 5a ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym.

Na Uczelni nie zbierano danych statystycznych dotyczących cudzoziemców podejmujących inne formy kształcenia (kursy, szkolenia) oraz biorących udział w badaniach naukowych i pracach rozwojowych.

Rektor PRz wyjaśnił, że *z uwagi na komercyjny charakter i ich specyfikę, Uczelnia nie prowadziła statystyk dotyczących uczestnictwa cudzoziemców w tych formach kształcenia. Obowiązku takiego nie nakładają na Uczelnię przepisy prawa.*

Uczelnia nie prowadziła badań dotyczących kształcenia cudzoziemców w zakresie czynników wpływających na formowanie się trendów oraz czynników wpływających na ich zmianę.

Jak wyjaśnił Rektor Uczelni, *PRz nie ustalała trendów dotyczących kształcenia cudzoziemców i nie prowadziła badań czynników je kształtujących i zmieniających, a rekrutacja cudzoziemców na poszczególne kierunki studiów wynikała z indywidualnego zapotrzebowania ze strony kandydatów chcących podjąć kształcenie na Uczelni. Nie prowadzono badań dotyczących kształcenia cudzoziemców dlatego, że cudzoziemcy nie stanowią odrębnej grupy kandydatów, dla której Uczelnia przygotowuje specjalną ofertę edukacyjną. PRz śledzi trendy przede wszystkim pod kątem rodzaju prowadzonych kierunków studiów, przy uwzględnieniu danych demograficznych oraz aktualnej sytuacji na rynku pracy.*

(akta kontroli: tom I, str. 140-188)

2.

Uczelnia nie posiadała wewnętrznych regulacji w zakresie prowadzenia analiz dotyczących liczby kształcących się cudzoziemców i sposobu szacowania ewentualnych potrzeb związanych z kształceniem cudzoziemców. Rektor wyjaśnił, że *Uczelnia nie tworzy oddzielnych regulacji dotyczących analizowania kształcących się cudzoziemców, gdyż ścieżka kształcenia jest taka sama dla studentów obywateli polskich jak i cudzoziemców.*

W kontrolowanym okresie przeprowadzono jedną analizę liczby studentów obcokrajowców. W styczniu 2020 r. Proroktor ds. Współpracy Międzynarodowej przedstawił analizę, w której porównano liczby studentów cudzoziemców na Uczelni w latach akademickich 2016/2017-2019/2020, na I i II poziomie studiów na poszczególnych kierunkach kształcenia. Na spotkaniu pracowników Wydziału Współpracy Międzynarodowej omówiono ww. analizę oraz podjęto decyzję o wzmocnieniu promocyjnej oferty edukacyjnej PRz w miastach na Ukrainie, z których pochodzili ubiegłorocznicy kandydaci oraz o aktualizacji i zwiększeniu bazy danych szkół na terenie Ukrainy, do których należało kierować ofertę edukacyjną. Ponadto zdecydowano o przygotowaniu i rozpowszechnianiu materiałów promocyjnych PRz dla szkół i departamentów oświatowych na Ukrainie.

Rektor wyjaśnił, że *na Uczelni, na poziomie wydziałów, omawiano liczbę kształcących się cudzoziemców. W latach 2016-2020 sprawy dotyczące kształcenia cudzoziemców były omawiane w Dziale Współpracy Międzynarodowej podczas dyskusji nad rozszerzaniem współpracy w ramach umów bilateralnych. Nie formalizowano tego w ramach protokołów.*

Nie prowadzono na bieżąco analiz związanych z liczbą cudzoziemców kształcących się na Uczelni, w tym na poszczególnych poziomach i kierunkach studiów.

Jak wyjaśnił Rektor, *Uczelnia nie prowadziła analiz związanych z liczbą cudzoziemców kształcących się na PRz, ponieważ liczba cudzoziemców zgłaszających się na studia była statystycznie wystarczająca i odpowiadała zachowaniu właściwych proporcji w odniesieniu do wszystkich kandydatów rekrutujących się na studia. Na podsumowanie kadencji 2016-2020 została przygotowana analiza pod kątem kierunków studiów, chętnie wybieranych przez studentów cudzoziemców.*

Nie szacowano na bieżąco możliwości i ewentualnych potrzeb związanych z kształceniem cudzoziemców.

Rektor wyjaśnił, iż *Uczelnia nie była zobowiązana do sporządzania takich szacunków, dlatego nie szacowała na bieżąco możliwości i potrzeb związanych z kształceniem wyłącznie cudzoziemców, ponieważ studenci cudzoziemcy nie stanowią odrębnej grupy, dla której Uczelnia planowałaby specjalne zapotrzebowanie. Wyjątek stanowią potrzeby związane m. in. z zapewnieniem zakwaterowania dla cudzoziemców w domach studenckich oraz zapewnienia opieki ze strony pracowników Działu Współpracy Międzynarodowej w załatwianiu spraw dotyczących dokumentów pobytowych i innych formalności urzędowych.*

PRz podejmowała m. in. następujące działania w celu zaspokajania potrzeb związanych z kształceniem cudzoziemców:

- sporządzano - w pierwszym kwartale każdego roku - rezerwację miejsc w domach studenckich dla studentów cudzoziemców, na podstawie analizy rezerwacji z lat ubiegłych;

- podejmowano decyzje o wprowadzeniu do oferty edukacyjnej kierunków studiów w języku angielskim. W roku akademickim 2018/2019 ogłoszono rekrutację na jeden kierunek prowadzony w języku angielskim, a w 2019/2020 na siedem kierunków. Rektor wyjaśnił, że *przy okazji rozmów z przedsiębiorcami i w odniesieniu do rekomendacji Ministerstwa Wyższego dotyczących umiędzynarodowienia Uczelni zdecydowano na wprowadzenie do oferty edukacyjnej kierunków studiów w języku angielskim.* Kierunki w języku angielskim nie zostały uruchomione z powodu niewystarczającej liczby kandydatów;

- organizowano w Studium Języków Obcych PRz dziewięciomiesięczny kurs z języka polskiego dla nowoprzyjętych studentów z Wietnamu przygotowujący do komunikacji językowej w środowisku akademickim. Obowiązek prowadzenia ww. kursu wynikał z umów jakie Uczelnia zawarła z podmiotami z Wietnamu¹⁸.

- organizowano życie kulturalne z ofertą dla cudzoziemców (International Week). Rektor wyjaśnił, że *działania dotyczyły również wsparcia cudzoziemców w załatwianiu spraw urzędowych. W Dziale Współpracy Międzynarodowej wyznaczono dyżury pracowników, do których cudzoziemcy zgłaszali się w przypadku problemów z wypełnianiem dokumentów, logowaniem do USOS i załatwianiu innych formalności dotyczących potrzeb socjalno-bytowych w urzędach.*

Uczelnia podejmowała działalność rekrutacyjno-promocyjną poza granicami Polski, głównie na Ukrainie. We wrześniu 2017 i 2018 r. uczestniczyła w Festiwalu Partnerstwa we Lwowie, a w kwietniu 2018 r. w spotkaniu konferencyjno-targowym „Ukraińska młodzież na polskich uczelniach”. W kwietniu 2019 r. przesłano wybranym szkołom ukraińskim z obwodów przygranicznych materiały informacyjne dla młodzieży szkół średnich. W lipcu 2019 r. goszczono grupę studentów z Użhordzkiego Uniwersytetu Narodowego, a w maju 2019 r. grupę z Politechniki Kijowskiej. Ponadto w kwietniu 2018 r. nawiązano współpracę z Uniwersytetem Technicznym w Wilnie, a w marcu 2019 r. uczestniczono w Dniach Nauki Polskiej w Grecji. Rektor wyjaśnił, że *w związku z rosnącą świadomością korzyści, jakie niesie ze sobą obecność studentów zagranicznych, w ciągu ostatnich kilku lat znacznemu zintensyfikowaniu uległa działalność rekrutacyjno-promocyjna Uczelni. PRz bierze pod uwagę również rekomendacje Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego zalecające dążenie do zwiększenia ilości studentów cudzoziemców kształcących się na polskich uczelniach. Planuje również rozpoczęcie współpracy*

¹⁸ Umowa z 23.02.2016 zawarta z Aviation Labour Supply and Import-Export Joint Stock Company w Hanoi oraz umowa z 26.11.2018 zawarta z Vietnam Aviation Training Human Resource Joint Stock Company w Hanoi.

z firmami zagranicznymi zlokalizowanymi w Specjalnej Strefie Ekonomicznej EURO-PARK, które wesprą działania rekrutacyjne, m. in. w krajach azjatyckich.

Na Uczelni nie szacowano na bieżąco kosztów i dochodów związanych z kształceniem cudzoziemców. Rektor wyjaśnił, że *ustalano przychody i koszty działalności całej Uczelni, dodatkowo ustalając koszty i przychody ze świadczeń edukacyjnych. Studenci cudzoziemcy uczestniczyli w procesie kształcenia tak jak pozostali studenci, nie było więc uzasadnione prowadzenie dodatkowych ewidencji kosztów. Systemy ewidencyjne Uczelni pozwalają określić na każdym etapie roku budżetowego poziom przychodów od studentów cudzoziemców oraz ponoszone przez Uczelnię koszty działalności.*

(akta kontroli: tom I, str. 189-224)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Na Uczelni dysponowano wiedzą o liczbie cudzoziemców na poszczególnych poziomach i kierunkach studiów, nie prowadzono na bieżąco analiz ich liczebności, szacowań możliwości i ewentualnych potrzeb oraz analiz ewentualnych kosztów i dochodów ich kształcenia. Jednak realizowane działania związane z zaspokajaniem potrzeb dotyczących kształcenia cudzoziemców oraz promocją oferty edukacyjnej za granicą prowadziły do zwiększenia w okresie objętym kontrolą liczby obcokrajowców, w sytuacji spadku liczby studentów ogółem.

OBSZAR

2. Prowadzenie rekrutacji na studia oraz kształcenie cudzoziemców

Opis stanu
faktycznego

1., 2., 3.

Senat Politechniki Rzeszowskiej¹⁹ określił warunki i tryb prowadzenia rekrutacji na wszystkie kierunki studiów²⁰, w tym dotyczące cudzoziemców. W ramach zasad rekrutacji na lata 2017/2018 i 2018/2019 ustalono, że osoby niebędące obywatelami polskimi mogą podejmować i odbywać studia na zasadach określonych w art. 43 ustawy *Prawo o szkolnictwie wyższym*. Ponadto ustalono, że cudzoziemcy chcący podjąć kształcenie na zasadach obowiązujących obywateli polskich uczestniczą w postępowaniu rekrutacyjnym na zasadach ogólnych, a pozostali cudzoziemcy z pominięciem tych zasad, na warunkach i w trybie określonym w odrębnych przepisach²¹. Rektor wyjaśnił, że *Uczelnia kierowała się w tym przypadku przepisami ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym, które przyznają Rektorowi uprawnienia wymienione w art. 43 ust. 3. Kandydaci przyjmowani byli na podstawie umowy zawartej między PRz, a podmiotem zewnętrznym. Dotyczyło to umów*

¹⁹ Zwany dalej „Senat”.

²⁰ Uchwały Senatu w sprawie:

a) ustalenia warunków, trybu oraz terminu rozpoczęcia i zakończenia rekrutacji dla poszczególnych kierunków studiów pierwszego i drugiego stopnia:

- w roku akademickim 2017/2018 – uchwała nr 30/2016 Senatu PRz z 19.05.2016 ze zm.;

- w roku akademickim 2018/2019 – uchwała nr 70/2017 Senatu PRz z 25.05.2017 ze zm.;

- w roku akademickim 2019/2020 – uchwała nr 43/2018 Senatu PRz z 24.05.2018 ze zm.;

b) warunków i trybu rekrutacji na studia doktoranckie na PRz:

- w roku akademickim 2017/2018 – uchwała nr 51/2017 Senatu PRz z 20.04.2017;

- w roku akademickim 2018/2019 – uchwała nr 20/2018 Senatu PRz z 29.03.2018;

c) zasad rekrutacji do Szkoły Doktorskiej Nauk Inżynieryjno-Technicznych na PRz w roku akademickim 2019/2020 – uchwała Senatu PRz z 11 kwietnia 2019 r.

²¹ § 6 ust. 5 uchwał Senatu w sprawie ustalenia warunków, trybu oraz terminu rozpoczęcia i zakończenia rekrutacji dla poszczególnych kierunków studiów pierwszego i drugiego stopnia:

- w roku akademickim 2017/2018 – uchwała nr 30/2016 Senatu PRz z 19.05.2016 ze zm.;

- w roku akademickim 2018/2019 – uchwała nr 70/2017 Senatu PRz z 25.05.2017 ze zm.

o współpracy z firmą „Alsimexco JSC” zawartej w roku 2016 oraz z firmą „Vintraco JSC” zawartej w roku 2018²². Umowy określały zasady rekrutacji obywateli Wietnamu skierowanych na studia przez ww. podmioty.

W zasadach rekrutacji na rok akademicki 2019/2020 ustalono m. in., że cudzoziemcy mogą podejmować i odbywać studia na podstawie określonej w art. 323 ust 1 ustawy *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce*²³. Ponadto ustalono, że kandydat na studia będący cudzoziemcem uczestniczy w postępowaniu rekrutacyjnym na zasadach ogólnych.

(akta kontroli: tom I, str. 225-384)

Uczelnia nie ustaliła warunków przyjmowania cudzoziemców na studia w oparciu o decyzje Rektora wydawane na podstawie art. 43 ust. 3 pkt 4 ustawy *Prawo o szkolnictwie wyższym* (do 30 września 2018 r.), oraz art. 323 ust. 1 pkt 6 ustawy *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce*, w tym zasad i kryteriów wydawania ww. decyzji.

Jak wyjaśnił Rektor, w zakresie trybu i terminów rekrutacji oraz w zakresie wymaganych dokumentów i terminów ich złożenia stosowano się do zasad zawartych w uchwale Senatu w sprawie ustalenia warunków, trybu oraz terminu rozpoczęcia i zakończenia rekrutacji, bez przeliczania ocen na punkty. Uczelnia uznała ww. zasady za wystarczające i stosowała je posłankowo nie wprowadzając dodatkowej regulacji w tym zakresie, a wykaz wymaganych od kandydata dokumentów publikowany był na stronie internetowej Uczelni.

PRz corocznie publikowała na swojej stronie internetowej ogólne informacje o zasadach rekrutacji dla osób niebędących obywatelami polskimi zawierające m. in. dane o podstawie podejmowania i obywania kształcenia, o zasadach zwolnienia z opłat za usługi edukacyjne, przeliczaniu wyników uzyskanych z wybranych przedmiotów, wymaganej rejestracji kandydata oraz wymaganych dokumentach.

PRz nie prowadziła ewidencji wniosków oraz wydanych na jej podstawie decyzji Rektora w sprawie przyjęcia na studia. Rektor wyjaśnił, że *Uczelnia nie może przedstawić danych weryfikowalnych w zakresie ilości złożonych powyższych wniosków i wydanych decyzji. PRz nie miała obowiązku ani potrzeby sporządzania rejestru wniosków.*

Rektor nie wydawał decyzji w sprawie przyjęcia na:

- studia podyplomowe, kształcenie specjalistyczne oraz inne formy kształcenia²⁴;
- studia i do szkoły doktorskiej na rok akademicki 2019/2020²⁵.

Rektor PRz wyjaśnił, że nie wydawał powyższych decyzji z powodu nie zgłaszania takich wniosków przez cudzoziemców. Od wejścia w życie ww. ustawy Uczelnia nie stosowała wydawania decyzji w sprawie przyjęcia na studia i do szkoły doktorskiej, a kandydaci cudzoziemcy przechodzili przez pełną procedurę rekrutacyjną (wyjątek stanowili studenci przyjmowani na podstawie umowy z podmiotem zewnętrznym).

²² Umowy z: Aviation Labour Supply and Import-Export w Hanoi z 2016 r. i z Vietnam Aviation Training Human Resource w Hanoi z 2018 r.

²³ Ustawa z dnia 20.07.2018 (Dz. U. z 2020, poz. 85 ze zm.), zwana dalej „ustawą *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce*”.

²⁴ Na podstawie art. 43 ust. 3 pkt 4 ustawy *Prawo o szkolnictwie wyższym* oraz art. 323 ust. 1 pkt 6 ustawy *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce*.

²⁵ Na podstawie art. 323 ust. 1 pkt 6 ustawy *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce*, za wyjątkiem decyzji wydawanych wobec cudzoziemców podejmujących kształcenie na podstawie art. 323 ust. 1 pkt 2 ww. ustawy na zasadach ustalonych w umowie zawartej przez Uczelnię z podmiotem zewnętrznym.

Rektor wydawał natomiast decyzje na podstawie art. 43 ust. 3 pkt 4 ustawy *Prawo o szkolnictwie wyższym* dotyczące podejmowania studiów i studiów doktoranckich w ramach przyjęć na lata akademickie 2016/2017-2018/2019.

(akta kontroli: tom I, str. 385-417)

Weryfikacji poddano dokumentację rekrutacji na studia 27 cudzoziemców, w tym 16 studentów²⁶ przyjętych w ramach rekrutacji na zasadach ogólnouczelnianych oraz 11 studentów²⁷ przyjętych na podstawie decyzji Rektora. W przypadku braku złożenia odpowiedniego dokumentu potwierdzającego znajomość języka polskiego, w trakcie rekrutacji kandydat uzyskiwał potwierdzenie Uczelni o posiadanym przygotowaniu oraz stopniu znajomości języka polskiego pozwalającym na podjęcie studiów w języku polskim.

(akta kontroli: tom I, str. 418-550, tom II, str. 1-132)

Decyzje Rektora w sprawie przyjęcia na studia cudzoziemców miały charakter decyzji administracyjnych. Decyzje te wskazywały m. in. wysokość opłaty za studia, nie określały natomiast żadnych dodatkowych kosztów kształcenia cudzoziemców.

(akta kontroli: tom II, str. 18-19, 29-30, 39-40, 53-54, 65-66, 76-77, 92-93, 98-99, 107-108, 117-118, 123-124)

4.

Proces kształcenia na wszystkich poziomach i kierunkach prowadzony był w języku polskim. Uczelnia respektowała zaświadczenia i certyfikaty potwierdzające znajomość języka polskiego przedkładane przez kandydatów. Ponadto, według wyjaśnień Rektora, *w trakcie rekrutacji, podczas rozmowy z kandydatem sprawdzano, czy przygotowanie oraz stopień znajomości języka polskiego pozwala na podjęcie studiów w tym języku.*

Weryfikację w zakresie prowadzenia przez PRz zajęć uwzględniających umiejętności językowe studentów cudzoziemców przeprowadzono na próbie 15 studentów²⁸.

Obywatele wietnamscy podejmowali studia na PRz na podstawie umów zawartych przez Uczelnię z podmiotami zagranicznymi²⁹. Z umów tych wynikało, że niezależnie od zajęć prowadzonych w ramach danego kierunku studiów Uczelnia zorganizuje dla studentów dziewięciomiesięczny kurs języka polskiego. Kurs ten prowadzony był przez Kolegium Języków Obcych PRz w trakcie I roku kształcenia. Uczelnia wyrażała zgodę uczestnikom kursu na kształcenie w I roku studiów w ramach indywidualnego programu studiów. W praktyce studenci – obywatele Wietnamu – rozpoczynali studia po ukończeniu powyższego kursu od następnego roku akademickiego³⁰. Z przebiegu ich dalszego kształcenia wynika, że prowadzone zajęcia uwzględniały ich możliwości językowe.

Od pozostałych kandydatów cudzoziemców starających się o przyjęcie na studia wymagana była odpowiednia znajomość języka polskiego. Studenci przyjęci na

²⁶ Studenci o numerach albumu: *Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2020 r. poz. 2176) NIK wyłączyła jawność informacji w zakresie numeru albumu, ze względu na prywatność osoby fizycznej* – w tym miejscu dotyczy 5 osób/ nr albumów. W dalszej treści wyłączenie takie oznaczone zostało [DO-X], gdzie X oznacza liczbę nr albumów/osób, która została wyłączona z ww. powodu (w ramach rekrutacji 2017/2018), [DO-5], (w ramach rekrutacji 2018/2019), [DO-6], (w ramach rekrutacji 2019/2020).

²⁷ Studenci o numerach albumu: [DO-5] (w ramach rekrutacji 2017/2018), [DO-1] (studia III stopnia), [DO-5] (w ramach rekrutacji 2018/2019).

²⁸ Studenci o numerach albumu: [DO-15].

²⁹ Umowa z 23.02.2016 r. zawarta z Aviation Labour and Import-Export Joint Stock Company w Hanoi oraz umowa z 26.11.2018 r. zawarta z Vietnam Aviation Training Human Resource Joint Stock Company w Hanoi.

³⁰ Rok akademicki, w którym uczestniczyli w kursie języka polskiego traktowany był jako rok „zerowy” (zaliczali przedmioty pozwalające zdobyć od 1 do 4 pkt ECTS w semestrze) lub po pierwszym semestrze otrzymywali zgodę na powtarzanie semestru od następnego roku akademickiego.

studia posiadali certyfikat lub potwierdzenie uzyskane w procesie rekrutacji, że ich stopień znajomości języka polskiego pozwala na podjęcie studiów w języku polskim. Z przebiegu ich kształcenia wynika, że znajomość języka polskiego była odpowiednia wobec realizowanych zajęć.

(akta kontroli: tom II, str. 133-186)

5.

PRz uczestniczyła w Europejskim Systemie Transferu i Akumulacji Punktów. Programy studiów określały punkty ECTS³¹ w ramach poszczególnych zajęć. Uczelnia umożliwiała cudzoziemcom realizującym kształcenie zdobywanie wymaganej liczby punktów ECTS przypisanych do zajęć właściwych na określonym kierunku, poziomie i profilu. Kontrolę w powyższym zakresie przeprowadzono na próbie 18 wybranych studentów cudzoziemców³².

(akta kontroli: tom II, str. 187-306)

6.

Polska Komisja Akredytacji w ramach wizytacji Uczelni dokonywała oceny programowej na wybranych kierunkach studiów, w tym kierunkach, na których kształcili się cudzoziemcy: inżynieria medyczna³³, inżynieria chemiczna i procesowa³⁴, logistyka³⁵, elektrotechnika³⁶, informatyka³⁷, finanse i rachunkowość³⁸, zarządzanie³⁹. Pozytywnie oceniono jakość kształcenia na powyższych kierunkach, w tym w odniesieniu do kryterium umiędzynarodowienia kierunku studiów⁴⁰.

(akta kontroli: tom II, str. 307-487)

7.

Uczelnia, w ramach Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia, nie badała kwestii związanych z kształceniem cudzoziemców.

Rektor PRz wyjaśnił, że *prowadzono badania dotyczące jakości kształcenia obejmujące wszystkich studentów, włącznie z cudzoziemcami. Studenci cudzoziemcy nie byli traktowani jako odrębna grupa studentów, dlatego nie przeprowadzano oddzielnych badań lub analiz ich dotyczących. Nie wyodrębniano grupy studentów w celu szczegółowego badania kwestii związanych z kształceniem lub monitorowaniem, stąd też raporty nie zawierały wyszczególnionych danych dotyczących cudzoziemców. Program kształcenia na danym kierunku i poziomie studiów był taki sam dla wszystkich studentów danego kierunku i poziomu studiów, w tym także dla studentów cudzoziemców.*

Na Uczelni nie monitorowano również późniejszych karier studentów cudzoziemców.

³¹ Punkt zdefiniowane w europejskim systemie akumulacji i transferu punktów zaliczeniowych jako miara średniego nakładu pracy osoby uczącej się, niezbędnego do uzyskania zakładanych efektów kształcenia.

³² Studenci o numerach albumu: [DO-18].

³³ Wizytacja w dniach 19-20.04.2018.

³⁴ Wizytacja w dniach 19-20.10.2018.

³⁵ Wizytacja w dniach 19-20.11.2018.

³⁶ Wizytacja w dniach 21-22.03.2019.

³⁷ Wizytacja w dniach 22-23.03.2019.

³⁸ Wizytacja w dniach 15-18.11.2019.

³⁹ Wizytacja w dniach 15-18.11.2019.

⁴⁰ W ramach oceny programowej badano spełnianie kryteriów (od 8 do 10), w tym dotyczącego umiędzynarodowienia procesu kształcenia. Stopień spełniania poszczególnych kryteriów oceniano, w ramach wizytacji z okresu od kwietnia 2018 r. do marca 2019 r., w pięciostopniowej skali (noty: wyróżniająca, w pełni, zadowalająca, częściowa, negatywna), natomiast w ramach wizytacji z listopada 2019 r. w trzystopniowej skali (noty: spełnione, spełnione częściowo, niespełnione). W badanych kierunkach kryterium umiędzynarodowienia procesu kształcenia oceniono notą w pełni lub spełnione.

Według wyjaśnień Rektora corocznie przygotowywany raport statystyczny „Losy zawodowe absolwentów PRz” zawierał w ujęciu statystycznym informacje udzielone przez badanych absolwentów. Informacje te były podawane w skali całej Uczelni i poszczególnych wydziałów. Nie prowadzono szczegółowych opracowań dotyczących wybranej grupy absolwentów cudzoziemców. Jak wyjaśnił Rektor, monitorowanie karier cudzoziemców, którzy powrócili do swoich krajów jest w zasadzie niewykonalne.

Na uczelni nie prowadzono odrębnych analiz dotyczących przyczyn skreślenia z listy studentów cudzoziemców, w tym w kontekście studentów, którzy pobierali stypendia.

Rektor PRz wyjaśnił, że decyzje o skreśleniu studentów podejmowane są w oparciu o Regulamin studiów, który obowiązuje wszystkich studentów, w tym cudzoziemców. W przypadku zgłoszenia nieprawidłowości w procedurze skreślenia studenta cudzoziemca z listy studentów zostałyby podjęte działania wyjaśniające i analiza decyzji o skreśleniu. W kontrolowanym okresie nie było takich zgłoszeń.

(akta kontroli: tom II, str. 488-552)

W roku akademickim:

- 2016/2017: na pierwszym stopniu studiów 31 studentów cudzoziemców pobierało stypendia na łączną kwotę 211 520 zł, w tym czterech ukończyło studia w terminie (wyplacono im stypendia na łączną kwotę 16 240 zł), a trzech zostało skreślonych z listy studentów (wyplacono im stypendia na łączną kwotę 15 620 zł); na drugim stopniu studiów dziewięciu studentów cudzoziemców pobierało stypendia na łączną kwotę 53 440 zł, w tym jeden ukończył studia w terminie (wyplacono mu stypendium na kwotę 840 zł), a dwóch zostało skreślonych z listy studentów (wyplacono im stypendia w łącznej kwocie 15 130 zł); na trzecim stopniu studiów jeden student cudzoziemiec pobierał stypendium na kwotę 7 500 zł;

- 2017/2018: na pierwszym stopniu studiów 43 studentów cudzoziemców pobierało stypendia na łączną kwotę 274 550 zł, w tym czterech ukończyło studia w terminie (wyplacono im stypendia na łączną kwotę 16 400 zł), a pięciu zostało skreślonych z listy studentów (wyplacono im stypendia na łączną kwotę 24 350 zł); na drugim stopniu studiów sześciu studentów cudzoziemców pobierało stypendia na łączną kwotę 48 250 zł, w tym czterech ukończyło studia w terminie (wyplacono im stypendia na łączną kwotę 17 600 zł), a dwóch zostało skreślonych z listy studentów (wyplacono im stypendia na łączną kwotę 5 400 zł); na trzecim stopniu studiów jeden student cudzoziemiec pobierał stypendium na kwotę 3 400 zł;

- 2018/2019: na pierwszym stopniu studiów 39 studentów cudzoziemców pobierało stypendia na łączną kwotę 241 400 zł, w tym żaden nie kształcił się na ostatnim roku studiów, a 11 zostało skreślonych z listy studentów (wyplacono im stypendia na łączną kwotę 42 600 zł); na drugim stopniu studiów jeden student cudzoziemiec pobierał stypendium na kwotę 6 550 zł, nie kształcił się na ostatnim roku studiów, ani nie został skreślony z listy studentów; na trzecim stopniu studiów jeden student cudzoziemiec pobierał stypendium na kwotę 9 600 zł;

- 2019/2020⁴¹: na pierwszym stopniu studiów 40 studentów cudzoziemców pobierało stypendia na łączną kwotę 244 600 zł, w tym trzech ukończyło studia w terminie (wyplacono im stypendia na łączną kwotę 15 750 zł), a czterech zostało skreślonych z listy studentów (wyplacono im stypendia na łączną kwotę 16 500 zł); na drugim stopniu studiów trzech studentów cudzoziemców pobierało stypendia na łączną kwotę 10 800 zł, żaden nie kształcił się na ostatnim roku studiów, ani nie został

⁴¹ Dane za okres od 01.10.2019 do 08.06.2020.

skreślony z listy studentów; na trzecim stopniu studiów jeden student cudzoziemiec pobierał stypendium na kwotę 7 650 zł.

W ramach kontroli wybranej próby studentów cudzoziemców ostatniego roku studiów, pobierających stypendium w latach akademickich 2016/2017⁴², 2017/2018⁴³, 2018/2019⁴⁴, ustalono, że studenci ci ukończyli studia w terminie, a losy ich dalszej indywidualnej kariery nie były przez Uczelnię monitorowane.

(akta kontroli: tom II, str. 553-635)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Uczelnia nie wyegzekwowała od pięciu (na 27 objętych kontrolą studentów cudzoziemców) dokumentów wymaganych przy przyjęciu na studia, tj.: kopii zalegalizowanego lub opatrzonego apostille świadectwa potwierdzającego średnie wykształcenie zdobyte za granicą (dwa przypadki), zaświadczenia lekarskiego stwierdzającego brak przeciwwskazań do podjęcia kształcenia (dwa przypadki), dokumentu potwierdzającego posiadanie ubezpieczenia zdrowotnego (dwa przypadki).

W § 15 ust. 1 pkt 4 uchwały Senatu w sprawie ustalonych warunków, trybu oraz terminu rozpoczęcia i zakończenia rekrutacji na I i II stopień studiów w roku akademickim 2017/2018 oraz 2018/2019⁴⁵ określono, że kandydat posiadający świadectwo lub inny dokument uzyskany za granicą, zakwalifikowany do przyjęcia na pierwszy rok studiów, był zobowiązany złożyć kopię zalegalizowanego lub opatrzonego apostille oryginału świadectwa lub innego dokumentu uzyskanego za granicą (§ 14 ust. 6 i 7 ww. warunków i trybu).

Ponadto w § 9 ust. 4 pkt 14 warunków i trybu rekrutacji na studia doktoranckie w roku akademickim 2018/2019⁴⁶ ustalono, że kandydat niebędący obywatelem polskim ubiegający się o przyjęcie na studia był obowiązany złożyć zaświadczenie lekarskie stwierdzające brak przeciwwskazań do podjęcia studiów doktoranckich.

Zgodnie z § 1 ust. 2 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 12 października 2006 r. w sprawie *podejmowania i odbywania przez cudzoziemców studiów, szkoleń oraz ich uczestnictwa w badaniach naukowych i pracach rozwojowych*⁴⁷ obowiązującym do 31 grudnia 2017 r. cudzoziemcy mogli być przyjmowani na studia, jeżeli wykazywali się dobrym stanem zdrowia, udokumentowanym zaświadczeniem lekarskim, stwierdzającym brak przeciwwskazań do podjęcia kształcenia na obranym kierunku i formie kształcenia oraz posiadali polisę ubezpieczeniową na wypadek choroby lub następstw nieszczęśliwych wypadków na okres kształcenia w Polsce albo Europejską Kartę Ubezpieczenia Zdrowotnego lub przystąpili do ubezpieczenia w Narodowym Funduszu Zdrowia niezwłocznie po rozpoczęciu kształcenia.

Natomiast zgodnie z § 2 ust. 1 rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5 czerwca 2018 r. w sprawie *podejmowania przez cudzoziemców studiów i szkoleń oraz ich uczestniczenia w badaniach naukowych i pracach rozwojowych*⁴⁸ obowiązującym do 30 września 2018 r. cudzoziemcy mogli być przyjmowani na studia, jeżeli posiadali polisę ubezpieczenia zdrowotnego lub

⁴² Studenci o numerach albumu: [DO-5].

⁴³ Studenci o numerach albumu: [DO-5].

⁴⁴ Student o numerze albumu [DO-1] (w roku akademickim 2018/2019 na ostatnim roku studiów był tylko jeden student cudzoziemiec pobierający stypendium).

⁴⁵ Uchwała Senatu PRZ nr 30/2016 z 19.05.2016 oraz nr 70/2017 z 25.05.2017.

⁴⁶ Uchwała Senatu PRZ nr 20/2018 z 29.03.2018.

⁴⁷ Dz. U. z 2016 r., poz. 1501.

⁴⁸ Dz. U. z 2018 r., poz. 1125.

Europejską Kartę Ubezpieczenia Zdrowotnego na dany rok akademicki lub byli objęci powszechnym ubezpieczeniem zdrowotnym w rozumieniu przepisów ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych⁴⁹ lub posiadali potwierdzenie pokrycia przez ubezpieczyciela kosztów leczenia na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Rektor wyjaśnił, że ww. osoby zostały poinformowane o obowiązku uzupełnienia braku dokumentów. W późniejszym terminie dostarczenie ww. brakujących dokumentów nie zostało wyegzekwowane najprawdopodobniej z przeoczenia pracowników obsługujących tok studiów na poszczególnych kierunkach studiów. Jednocześnie podkreślił, że takie sytuacje miały charakter incydentalny.

Ponadto Rektor wyjaśnił, że osoby o numerach albumu ([DO-2]) posiadały i przedłożyły świadectwo o pełnym średnim wykształceniu. Brak pieczęci wynikał z długich terminów oczekiwania w urzędach w miejscu pochodzenia kandydata i utrudnień w komunikacji transgranicznej. Podstawą przyjęcia na studia było świadectwo i ten wymóg w każdym przypadku był spełniony.

(akta kontroli: tom I, str. 418-426, 438-444, 477-480;
tom 2, str. 1-8, 31-40, 94-99, 119-124, 127-128)

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli stwierdza, że na Uczelni prawidłowo określono zasady rekrutacji studentów, w tym dotyczące cudzoziemców, pomimo iż nie wskazano warunków i trybu postępowania przy przyjmowaniu na studia cudzoziemców na podstawie decyzji Rektora. Na Politechnice Rzeszowskiej nie traktowano studentów cudzoziemców jako odrębnej grupy, dlatego też nie prowadzono oddzielnych badań związanych z ich kształceniem, późniejszą karierą oraz przyczyn skreśleń z listy studentów.

Na Uczelni uwzględniano umiejętności językowe studentów cudzoziemców oraz prawidłowo przyznawano punkty ECTS podczas realizacji programu studiów. Ustalono, iż Polska Komisja Akredytacyjna pozytywnie oceniła badane kierunki w zakresie umiędzynarodowienia.

W pięciu przypadkach (na 27 objętych analizą), od studentów cudzoziemców nie wyegzekwowano wszystkich wymaganych w ramach rekrutacji dokumentów, co w ocenie NIK było działaniem nierzetelnym.

OBSZAR

3. Planowanie i finansowanie kształcenia cudzoziemców

3.1. Planowanie kształcenia cudzoziemców.

Opis stanu faktycznego

1.

Uczelnia nie dysponowała udokumentowaną i aktualizowaną na poszczególne lata akademickie diagnozą potrzeb w zakresie kształcenia cudzoziemców. Nie diagnozowano zarówno zainteresowania cudzoziemców studiami na Uczelni jak i potrzeb Uczelni w kształceniu cudzoziemców. Jak wyjaśnił Rektor, przepisy nie obligują Uczelni do sprawdzania stopnia zainteresowania cudzoziemców w kierunku możliwości kształcenia na Uczelni. Politechnika oferuje dla cudzoziemców wszystkie kierunki jakie są dostępne w ofercie edukacyjnej. Cudzoziemcy wybierają te, które odpowiadają ich zainteresowaniu. Cudzoziemcy nie stanowią odrębnej grupy kandydatów, dla której Uczelnia przygotowuje specjalną ofertę programów kształcenia. Ponadto wyjaśnił, że oferta skierowana do wszystkich interesariuszy zewnętrznych znajdowała odbiorców wśród kandydatów z zagranicy, stąd nie było potrzeby opracowania takiego dokumentu. Informacje o Uczelni, kierunkach studiów, odpłatności za studia były zawarte na stronie internetowej Uczelni. Pula

⁴⁹ Dz. U. z 2019 r., poz. 1394.

cudzoziemców zgłaszających się na studia była statystycznie wystarczająca i odpowiadała zachowaniu właściwych proporcji w odniesieniu do wszystkich kandydatów rekrutujących się na studia.

(akta kontroli: tom III str. 212-219, 332-337)

2.

Uchwałą Senatu Uczelni nr 71/2015 przyjęto *Strategię Rozwoju Politechniki Rzeszowskiej do 2020 r.* Uchwałą nr 69/2018 Senat Uczelni przyjął aktualizację strategii na lata 2018 – 2020⁵⁰. W *Strategii Rozwoju Uczelni*, w części „Cele strategiczne i operacyjne Politechniki Rzeszowskiej” określono cele strategiczne dla czterech perspektyw, co miało ułatwić proces ich implementacji oraz monitorowanie postępów realizacji. W „perspektywie rozwoju” jako cel strategiczny określono umiędzynarodowienie działalności Uczelni. W ramach celu strategicznego zdefiniowano trzy cele operacyjne, a w ich ramach po dwa działania. Powyższy cel strategiczny obejmujący cele operacyjne i działania nie zawierał celów i działań odnoszących się do kształcenia cudzoziemców na Uczelni. *Strategia* Uczelni nie zawierała innych celów strategicznych i operacyjnych, a także działań odnoszących się do umiędzynarodowienia i otoczenia międzynarodowego Uczelni. W *Strategii* nie zaplanowano mierników i ich wartości referencyjnych do osiągnięcia w zakresie umiędzynarodowienia i kształcenia cudzoziemców. Rektor wyjaśnił, że *proces kształcenia nie zakłada oddzielnych zasad kształcenia dla cudzoziemców, zatem grupa ta wpisuje się w cele i działania zawarte w Strategii Uczelni. Politechnika podejmowała szereg działań w celu zapewnienia wysokiej jakości kształcenia potwierdzonej oceną Polskiej Komisji Akredytacyjnej, co przełożyło się również na wybór kierunków studiów na Politechnice przez cudzoziemców.*

(akta kontroli: tom III str. 6-68, 332-337)

3.

W kontrolowanym okresie Uczelnia nie opracowała i nie dysponowała planami działań uwzględniającymi kwestie związane z kształceniem cudzoziemców. Uczelnia dysponowała opracowanymi w 2019 r. strategiami marketingowymi i promocyjnymi. Strategie te nie wskazywały dat ich realizacji i zgodnie z wyjaśnieniami Rektora miały być wykorzystane w strategii Uczelni na lata 2020-2025.

(akta kontroli: tom III str. 212-291, 332-337, 429-430)

4.

W latach 2017 – 2020 Uczelnia nie realizowała projektów lub przedsięwzięć finansowanych ze środków publicznych związanych z kształceniem cudzoziemców. W okresie tym Uczelnia zawarła dwie umowy z firmami wietnamskimi, regulujące zasady przyjmowania na studia osób pochodzących z Wietnamu kierowanych przez drugą stronę umowy. Umowę z dnia 23.02.2016 r. zawarto z firmą AVIATION LABOUR SUPPLY AND IMPORT-EXPORT JOINT STOCK COMPANY, zaś umowę z dnia 26.11.2018 r. zawarto z firmą VIETNAM AVIATION TRAINING HUMAN RESOURCE JOINT STOCK COMPANY, obydwie z siedzibą w Hanoi. Celem zawartych umów była promocja komunikacji pomiędzy studentami, poszerzanie ich horyzontów, rozwój współpracy pomiędzy stronami, a przez to wzmocnienie ich wpływu i popularności w Wietnamie i na świecie na zasadach wzajemnych korzyści. Zgodnie z zawartymi umowami Uczelnia zgodziła się przyjąć, na zasadach

⁵⁰ Uchwała nr 71/2015 Senatu Politechniki Rzeszowskiej z dnia 24 września 2015 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Politechniki Rzeszowskiej do 2020 roku; Uchwała nr 69/2018 Senatu Politechniki Rzeszowskiej z dnia 27 września 2018 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Politechniki Rzeszowskiej im. Ignacego Łukasiewicza do 2020 roku, Aktualizacja na lata 2018 – 2020.

określonych w umowie, osoby z Wietnamu na odpłatne wyższe studia stacjonarne I stopnia w języku polskim na różnych kierunkach, które będą uzgodnione pomiędzy stronami. Koszty studiów pokrywać miała strona wietnamska, która również ponosiła opłaty za kurs języka polskiego. Politechnika zobowiązała się zorganizować dla studentów dziewięciomiesięczny (w okresie październik – czerwiec) kurs języka polskiego na pierwszym roku studiów.

Z tytułu kształcenia cudzoziemców na podstawie przedmiotowych umów Uczelnia w latach 2017 – 2020 (do 31 marca) uzyskała przychód w kwocie 328.094,55 zł.

(akta kontroli: tom III str. 69-100, 163)

Uczelnia podejmowała działania w celu promowania kształcenia cudzoziemców, pomimo iż nie były one realizowane na podstawie udokumentowanych planów. Uczelnia uczestniczyła w 2017 r. w jednym, w 2018 r. w czterech, a w 2019 r. również w czterech wydarzeniach międzynarodowych na terytorium kraju lub za granicą, których celem było promowanie oferty edukacyjnej Uczelni. Wydarzenia te dotyczyły uczestnictwa przedstawicieli Uczelni w Festiwalach Partnerstwa we Lwowie; targach edukacyjnych w Łucku na Ukrainie; wizyt studyjnych dla grup studentów z Ukrainy; wizyty przedstawicieli Uniwersytetu Technicznego w Wilnie; wizyty delegacji z Irackiego Kurdystanu oraz udziału przedstawicieli Uczelni w Dniach Nauki Polskiej w Grecji. Ponadto Uczelnia wysyłała elektronicznie pakiety materiałów informacyjnych z aktualną ofertą edukacyjną do szkół na Ukrainie, z których pochodzili kandydaci na studia w latach wcześniejszych. Przygotowano również materiały promocyjne w języku rosyjskim i ukraińskim dla departamentów oświaty na Ukrainie i ukraińskich portali społecznościowych.

W celu poszerzenia oferty dla cudzoziemców Uczelnia ogłosiła nabór na studia w języku angielskim w roku akademickim 2018/2019 na jednym kierunku, a w roku akademickim 2019/2020 na siedmiu kierunkach. Z powodu niewystarczającego zainteresowania, kształcenie w tym języku nie doszło do skutku.

(akta kontroli: tom III str. 85-100, 212-219, 332-358)

Na Uczelni zostały opracowane (dla Działu Współpracy Międzynarodowej Politechniki) strategie marketingowe i promocyjne dotyczące możliwości promocji i prowadzenia działań marketingowych w takich krajach jak: Brazylia, Korea Południowa, Ukraina, Niemcy, Włochy, Francja i Rosja.

Celem tych strategii było przedstawienie Uczelni i jej promowanie wśród potencjalnych studentów oraz w systemie edukacyjnym tych krajów. Strategie zawierały charakterystyki uwarunkowań gospodarczych, opis lokalnych systemów edukacji, wskazanie grupy odbiorców docelowych oraz potencjalne sposoby prezentacji wśród grona odbiorców poprzez grupy i stowarzyszenia polonijne, ambasady, media społecznościowe. Strategie zostały opracowane w czerwcu 2019 r.

(akta kontroli: tom III str. 212-291, 332-337)

Rektor Politechniki wyjaśnił, że dokumentacja sporządzona w celu promocji międzynarodowej została zaakceptowana przez Prorektora ds. Współpracy Międzynarodowej w dniu 20 czerwca 2019 r. Dokumentacja została przekazana do realizacji Kierownikowi Działu Współpracy Międzynarodowej w formie ustnego polecenia. Dokumentacja ma służyć jako materiał wspierający w najbliższych latach działania związane z promocją oferty edukacyjnej. Przedmiotowy materiał będzie uwzględniany jako wsparcie przy opracowywaniu strategii umiędzynarodowienia na lata 2020-2025.

Jedynym działaniem wymienionym w strategiach dla ww. państw, które zostało zrealizowane było wykorzystanie bazy danych dotyczących szkół na Ukrainie w celu promocji oferty edukacyjnej Uczelni. Na realizację działań zawartych w strategiach Uczelnia w latach 2019 - 2020 nie zaplanowała oraz nie wydatkowała środków finansowych.

(akta kontroli: tom III str. 332-337, 429-430, 545-563)

5.

Działania związane z kształceniem cudzoziemców, które były planowane przez Uczelnię, wynikały z dwóch umów zawartych z firmami wietnamskimi. Działania te polegały na uzgodnieniu liczby studentów z Wietnamu, przeprowadzeniu procesu rekrutacji oraz kursu języka polskiego. Wszelkie koszty związane z kształceniem oraz pobytem na terytorium Polski zgodnie z umową ponosiła strona wietnamska. Uczelnia nie planowała i nie realizowała innych działań związanych z kształceniem cudzoziemców.

(akta kontroli: tom III str. 69-100)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

3.2. Finansowanie kształcenia cudzoziemców.

Opis stanu
faktycznego

1.

Uczelnia nie wyodrębniała w swoich ewidencjach środków z dotacji i subwencji przeznaczonych na działania związane z kształceniem jedynie cudzoziemców. W kontrolowanym okresie na Uczelni kształcili się cudzoziemcy, którzy byli uprawnieni do kształcenia się bez ponoszenia opłat oraz na zasadach odpłatności, w tym studenci zaoczni. W latach 2017 – 2018 koszty związane z kształceniem cudzoziemców nie ponoszących opłat były finansowane z dotacji budżetu państwa w części 38 *szkolnictwo wyższe*, a od 2019 r. są finansowane z subwencji na utrzymanie i rozwój potencjału dydaktycznego i badawczego w części 28 *szkolnictwo wyższe i nauka*.

(akta kontroli: tom III str. 85-100, 161)

2.

W latach 2017 – 2020 Uczelnia nie wyodrębniała analitycznie kosztów kształcenia cudzoziemców i pozostałych studentów. Nie wyodrębniała też kosztów kształcenia z podziałem na studia I stopnia, II stopnia, studia magisterskie i III stopnia. Na Uczelni nie wydzielano kosztów wynagrodzeń nauczycieli akademickich w związku z prowadzeniem zajęć dydaktycznych dla studentów cudzoziemców. Uczelnia nie prowadziła również ewidencji kosztów kształcenia wg kierunków kształcenia. Ewidencja kosztów prowadzona była dla jednostek organizacyjnych Uczelni w tym dla wydziałów. W tym samym układzie był sporządzany plan wydatków.

Planowane wydatki na poszczególne wydziały Uczelni były równe iloczynowi planowanych kosztów kształcenia na danym kierunku i ilości studentów.

W latach 2017 – 2020 (do 31 marca) wydatkowano na działania związane z kształceniem studentów, w tym cudzoziemców, kwotę 370.801,9 tys. zł. Z dotacji oraz subwencji z budżetu państwa wydatkowano 336.987,2 tys. zł, a pozostała kwota wydatków w wysokości 33.814,7 tys. zł była finansowana z opłat za usługi edukacyjne, w tym od cudzoziemców. Kwoty wydatkowane z budżetu państwa w ww. okresie dla poszczególnych wydziałów kształtowały się następująco:

	(w tys. zł)
Wydział Budowy Maszyn i Lotnictwa	103.048,6
Wydział Budownictwa, Inżynierii Środowiska i Architektury	59.847,9
Wydział Elektrotechniki i Informatyki	57.017,3
Wydział Zarządzania	56.689,8
Wydział Chemiczny	37.400,5
Wydział Matematyki i Fizyki Stosowanej	17.231,1
Wydział Mechaniczno – Technologiczny w Stalowej Woli	5.752,0

Wydatki finansowane z opłat za usługi edukacyjne, w tym od cudzoziemców, w ww. okresie dla poszczególnych wydziałów kształtowały się następująco:

	(w tys. zł)
Wydział Budowy Maszyn i Lotnictwa	10.425,2
Wydział Budownictwa, Inżynierii Środowiska i Architektury	4.838,9
Wydział Elektrotechniki i Informatyki	5.476,6
Wydział Zarządzania	11.472,1
Wydział Chemiczny	63,3
Wydział Matematyki i Fizyki Stosowanej	46,8
Wydział Mechaniczno – Technologiczny w Stalowej Woli	1.491,8

Plan rzeczowo – finansowy Uczelnia sporządza do 30 czerwca każdego roku. Do momentu sporządzenia planu Uczelnia działa w oparciu o prowizorium budżetowe.

(akta kontroli: tom III str. 161, 309, 545-563)

3.

Uczelnia w latach 2017 - 2020 nie realizowała projektów związanych z kształceniem cudzoziemców, finansowanych bądź dofinansowanych przez Biuro Uznawalności Wykształcenia i Wymiany Międzynarodowej lub Narodową Agencję Wymiany Akademickiej.

(akta kontroli: tom III str. 212-219, 545-563)

4.

W okresie objętym kontrolą wysokość opłat pobieranych od cudzoziemców kształtujących się na Uczelni była uregulowana w zarządzeniach Rektora PRz⁵¹.

Z tytułu opłat pobranych od cudzoziemców Uczelnia uzyskiwała przychody w wysokości:

rok akademicki:	semestr:	kwota w zł:
2016/2017	zimowy	74 914,41
	letni	42 988,26
2017/2018	zimowy	92 833,92
	letni	72 226,81
2018/2019	zimowy	122 508,75
	letni	244 757,02

⁵¹ Nr 20/2016 z dnia 1 lipca 2016 r. w sprawie opłat za usługi edukacyjne związane z kształceniem cudzoziemców podejmujących i odbywających kształcenie na studiach wyższych na zasadach innych niż obowiązujące obywateli polskich w Politechnice Rzeszowskiej w roku akademickim 2016/2017, Nr 36/2017 z dnia 29 czerwca 2017 r. w sprawie wysokości opłat za świadczone usługi edukacyjne na studiach wyższych oraz na studiach doktoranckich w roku akademickim 2017/2018, Nr 44/2018 z dnia 29 czerwca 2018 r. w sprawie wysokości opłat za świadczone usługi edukacyjne na studiach wyższych oraz na studiach doktoranckich w roku akademickim 2018/2019, Nr 25/2019 z dnia 31 maja 2019 r. w sprawie wysokości opłat za usługi edukacyjne.

2019/2020	zimowy	193 340,57
	letni (do 31 marca)	<u>72 141,38</u>
	razem:	915 711,12

(akta kontroli: tom III str. 87, 101-142, 545-563)

Zróznicowanie przychodów pomiędzy semestrami w poszczególnych latach akademickich jak i pomiędzy latami akademickimi wynikało z następujących przyczyn:

- Uczelnia prowadzi studia inżynierskie I stopnia w cyklu 7 semestralnym w rezultacie czego liczba studentów w semestrze letnim jest mniejsza niż w semestrze zimowym. Wyjątek stanowił rok akademicki 2018/2019, w którym w semestrze letnim uwzględniono wpływy z opłat wniesionych przez studentów z Wietnamu,
- obniżek stosowanych w opłatach za studia, których zarówno ilość jak i łączna wartość kształtuje się różnie w poszczególnych semestrach,
- w semestrze letnim w roku akademickim 2019/2020 dane obejmują okres do 31.03.2020 r. Wykazana kwota przychodów nie stanowi całości przychodów należnych z tytułu czesnego, gdyż z powodu stanu epidemicznego termin płatności został przesunięty do 10 maja 2020 r. Całkowita kwota przychodów (do czerwca 2020 r.) w tym semestrze wyniosła 163.204,26 zł.

(akta kontroli: tom III str. 215, 545-563)

W kontroli zweryfikowano prawidłowość pobierania opłat od cudzoziemców w poszczególnych latach. W każdym roku akademickim sprawdzono wpłaty za studia wnoszone przez 10 studentów cudzoziemców⁵². Na podstawie skontrolowanej próby ustalono, że Uczelnia prawidłowo naliczała wysokość opłat na poszczególnych kierunkach studiów dla studentów cudzoziemców, zgodnie z wewnętrznymi uregulowaniami Uczelni. Na podstawie ewidencji księgowej ustalono, że czesne zostało przez tych studentów zapłacone zgodnie z dokonanymi naliczeniami.

(akta kontroli: tom III str. 164-208)

5.

Zasady ponoszenia opłat za studia na Uczelni były uregulowane w uchwale Senatu Uczelni Nr 81/2015 z dnia 26 listopada 2015 r. w sprawie zasad pobierania opłat za świadczone usługi edukacyjne oraz trybu i warunków zwalniania z tych opłat na studiach wyższych dla cudzoziemców podejmujących i odbywających kształcenie na zasadach innych niż obowiązujące obywateli polskich.

Zgodnie z Uchwałą wysokość opłat za usługi edukacyjne oraz terminy ich wnoszenia są podawane do wiadomości w formie zarządzenia Rektora w terminie poprzedzającym dany rok akademicki. Warunki pobierania opłat, a także wysokość tych opłat określa umowa między uczelnią, a studentem, zawarta w formie pisemnej. Umowa jest zawierana na cały przewidywany okres studiów. Student nie jest obowiązany do uiszczania opłat innych niż określone w umowie.

Rektor Politechniki wydał zarządzenie Nr 47/2019 z dnia 16 października 2019 r. w sprawie zasad pobierania opłat za usługi edukacyjne oraz trybu i warunków

⁵² W 2017 r.: 206-053224, 206-053234, 206-053239, 206-053236, 206-053230, 206-053244, 206-053245, 206-053232, 206-023915, 206-053233; W 2018 r.: 206-056779, 206-021330, 206-053224, 206-014558, 206-056780, 206-056774, 206-028717, 206-056786, 206-056777, 206-056770; W 2019 r.: 206-021330, 206-028698, 206-021335, 206-059937, 206-028703, 206-059265, 206-058439, 206-028703, 206-059266, 206-028694, 206-028717; W 2020 r.: 206-056782, 206-053224, 206-060183, 206-056786, 206-059937, 206-053243, 206-053237, 206-059557, 206-053233, 206-056776.

zwalniania z tych opłat na studiach wyższych. Stosownie do §22 pkt 3 Zarządzenie weszło w życie z dniem podpisania i dotyczy studentów wpisanych na listę studentów począwszy od roku akademickiego 2019/2020.

Powyższe zarządzenie Rektora Politechniki normowało tryb i warunki zwolnienia z opłat za usługi edukacyjne.

W okresie objętym kontrolą cudzoziemcy złożyli 50 wniosków o zwolnienie z opłat. W latach akademickich od 2016/2017 do 2019/2020 Rektor podjął 50 decyzji w sprawie opłat za studia, w tym 44 zwalniające cudzoziemców częściowo z opłat oraz 6 odmawiających zwolnienia z opłat. Decyzje zwalniające cudzoziemców z opłat w roku akademickim: 2016/2017 na kwotę 6.518,00 zł dotyczyły 7 studentów, 2017/2018 na kwotę 14.216,00 zł dotyczyły 12 studentów, 2018/2019 na kwotę 18.103,50 zł dotyczyły 15 studentów i w 2019/2020 na kwotę 7.846,00 zł dotyczyły 10 studentów.

Rektor w kontrolowanym okresie nie wydawał decyzji warunkowych w zakresie zwalniania cudzoziemców z opłat.

6.

Zasady przyznawania stypendiów dla cudzoziemców były uregulowane w zarządzeniach Rektora⁵³. W planie rzeczowo – finansowym Uczelnia nie wyodrębniała środków na stypendia przeznaczone dla cudzoziemców. Plan wyodrębniał w każdym roku środki finansowe przeznaczone na stypendia dla wszystkich studentów w tym cudzoziemców. Kwoty planowane i wydatkowane dla cudzoziemców przedstawiały się następująco:

Rok 2017

Rodzaj wypłacanego stypendium	Kwota planowana	Kwota wydatkowana dla cudzoziemców
- stypendium socjalne dla studentów	22 413 100zł	270 960 zł
- stypendium specjalne dla niepełnosprawnych studentów	1 153 600 zł	0 zł
- stypendium rektora dla studentów	9 474 700 zł	28 770 zł
- zapomogi dla studentów	166 100 zł	2 300 zł
- stypendium socjalne dla doktorantów	62 300 zł	0 zł
- stypendium specjalne dla niepełnosprawnych doktorantów	17 400 zł	0 zł
- stypendium dla najlepszych doktorantów	873 500 zł	5 250 zł
- zapomogi dla doktorantów	6 800 zł	0 zł

Rok 2018

Rodzaj wypłacanego stypendium	Kwota planowana	Kwota wydatkowana dla cudzoziemców
- stypendium socjalne dla studentów	20 363 600 zł	287 050 zł
- stypendium specjalne dla niepełnosprawnych studentów	978 000 zł	0 zł
- stypendium rektora dla studentów	10 082 700 zł	17 850 zł

⁵³ Przypis 54

- zapomogi dla studentów	158 900 zł	400 zł
- stypendium socjalne dla doktorantów	55 600 zł	0 zł
- stypendium specjalne dla niepełnosprawnych doktorantów	16 300 zł	0 zł
- stypendium dla najlepszych doktorantów	881 900 zł	5 800 zł
- zapomogi dla doktorantów	10 200 zł	0 zł

Rok 2019

Rodzaj wypłacanego stypendium	Kwota planowana	Kwota wydatkowana dla cudzoziemców
- stypendium socjalne dla studentów	25 813 900 zł	260 950 zł
- stypendium specjalne dla niepełnosprawnych studentów	878 900 zł	0 zł
- stypendium rektora dla studentów	9 239 500 zł	7 650 zł
- zapomogi dla studentów	143 100 zł	0 zł
- stypendium socjalne dla doktorantów	30 000 zł	0 zł
- stypendium specjalne dla niepełnosprawnych doktorantów	12 100 zł	0 zł
- stypendium dla najlepszych doktorantów	737 900 zł	9 750 zł
- zapomogi dla doktorantów	5 400 zł	0 zł

Rok 2020

Rodzaj wypłacanego stypendium	Kwota planowana	Kwota wydatkowana dla cudzoziemców
- stypendium socjalne dla studentów	4 275 150 zł	90 300 zł
- stypendium specjalne dla niepełnosprawnych studentów	264 200 zł	0 zł
- stypendium rektora dla studentów	2 948 650 zł	1 700 zł
- zapomogi dla studentów	63 800 zł	1 400 zł
- stypendium socjalne dla doktorantów	0 zł	0 zł
- stypendium specjalne dla niepełnosprawnych doktorantów	0 zł	0 zł
- stypendium dla najlepszych doktorantów	2550 zł	2 550 zł
- zapomogi dla doktorantów	0 zł	0 zł

(akta kontroli: tom III str. 143-158, 212-219, 301, 306-308, tom IV str. 1-514)

Decyzje administracyjne w sprawie przyznania stypendiów dla cudzoziemców wydawały właściwe komisje stypendialne Uczelni. W roku akademickim:

- 2016/2017 przyznano 94 stypendia (w tym 2 doktoranckie, 11 rektora i 81 socjalnych) na łączną kwotę 271.960 zł,
- 2017/2018 przyznano 89 stypendiów (w tym 1 doktoranckie, 6 rektora i 82 socjalne) na łączną kwotę 324.000 zł,
- 2018/2019 przyznano 74 stypendia (w tym 2 doktoranckie, 2 rektora i 70 socjalnych) na łączną kwotę 257.550 zł,

- 2019/2020 przyznano 75 stypendiów (w tym 2 doktoranckie, 1 rektora i 72 socjalne) na łączną kwotę 248.500 zł.

Do końca 2018 r. stypendia były wypłacane z funduszu pomocy materialnej, a od stycznia 2019 r. z funduszu stypendialnego. Fundusze były tworzone z dotacji przyznanej Uczelni przez ministra właściwego ds. szkolnictwa wyższego na bezzwrotną pomoc materialną dla studentów i doktorantów.

Na Uczelni cudzoziemcom nie było przyznawane finansowanie lub dofinansowanie do kosztów opłat za usługi edukacyjne oraz ryczałt na koszty podróży, utrzymania i zakwaterowania. Decyzje przyznające stypendia cudzoziemcom zawierają okres na jaki stypendium zostało przyznane oraz jego wysokość i nie normują na jaki cel kwota stypendium ma być przeznaczona.

(akta kontroli: tom III str. 159-160, 212-219, 306, 545-563)

W kontroli zweryfikowano prawidłowość przyznawania stypendiów na podstawie akt 18 studentów. W każdej ze sprawdzonych dokumentacji znajdowały się dokumenty wymagane w zarządzeniach Rektora Uczelni. Akta zawierały decyzję administracyjną wydaną przez właściwą komisję stypendialną przyznającą stypendium z podaniem jego wysokości miesięcznej oraz okresu, w którym będzie wypłacane.

(akta kontroli: tom III str. 545-563)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Stosownie do §18 ust. 2 Uchwały Nr 81/2015 Senatu Politechniki Rzeszowskiej z dnia 26 listopada 2015 r. *w sprawie zasad pobierania opłat za świadczone usługi edukacyjne oraz trybu i warunków zwalniania z tych opłat na studiach wyższych dla cudzoziemców podejmujących i odbywających kształcenie na zasadach innych niż obowiązujące obywateli polskich*, zwolnienie z opłat w przypadku, o którym mowa w ust. 1 nastąpić mogło na pisemny wniosek studenta skierowany do Rektora. Wzór wniosku określać miał załącznik do ww. uchwały. W kontroli ustalono, że Uchwała nie zawierała wskazanego wzoru wniosku. Rektor PRz wyjaśnił, że wzór wniosku nie został załączony do Uchwały Nr 81/2015 Senatu Politechniki Rzeszowskiej z dnia 26 listopada 2015 r. z powodu przeoczenia legislacyjnego.

(akta kontroli: tom III str. 151-158, 337)

2. W kontroli zweryfikowano tryb i kryteria podjętych decyzji dotyczących zwalniania cudzoziemców z opłat. W tym celu zbadano 20 spraw po 5 z każdego roku akademickiego. Ustalono, że jedynie na czterech wnioskach studentów o zwolnienie z całości lub z części opłaty odnotowano datę wpływu. Zgodnie z Uchwałą Senatu Uczelni Nr 81/2015 z dnia 26 listopada 2015 r. student mógł ubiegać się o zwolnienie w całości lub w części z opłaty za świadczone usługi edukacyjne w przypadku gdy znalazł się w trudnej sytuacji materialnej. Tryb wnoszenia i rozpatrywania wniosków określono w § 18 i 20 Uchwały. Zgodnie z § 18 pkt 3 wniosek o zwolnienie w całości lub części z opłaty należało złożyć najpóźniej w ciągu 7 dni roboczych przed upływem terminu wniesienia opłaty. Wnioski składane w terminie późniejszym pozostawać miały bez rozpatrzenia. Stosownie do § 18 pkt 5 Rektor rozpatrywać miał wnioski w terminie 14 dni roboczych licząc od dnia złożenia wniosku.

Rektor PRz wyjaśnił, że wnioski studenckie były rozpatrywane przez Rektora niezwłocznie po ich przedłożeniu. Pracownicy przyjmujący wnioski zostali pouczeni o konieczności znaczenia daty wpływu wniosku do Uczelni.
(akta kontroli: tom III str. 151-158, 359, 434-563)

3. W jednym przypadku (na 20 weryfikowanych) ustalono, że student, który w roku akademickim 2016/2017 rozpoczął studia niestacjonarne pierwszego stopnia złożył wniosek o zwolnienie w całości lub w części z opłaty za świadczone usługi edukacyjne w związku z trudną sytuacją materialną. Na podstawie zgody Rektora wyrażonej w formie odręcznej adnotacji na wniosku studenta, uzyskał on obniżenie opłaty za pierwszy semestr studiów. Obniżenie opłaty za studia było niezgodne z unormowaniem § 20 ust. 3 Uchwały Senatu Nr 81/2015 z dnia 26 listopada 2015 r. zgodnie, z którym o zwolnienie z opłaty można ubiegać się dopiero od drugiego semestru studiów.

Rektor PRz wyjaśnił, że podjęta w stosunku do studenta decyzja była skutkiem błędnego zastosowania przepisów.

(akta kontroli: tom III str. 359, 434-563)

4. W dziewięciu przypadkach na 20 zbadanych akta sprawy zawierały jedynie wniosek/podanie z prośbą o zmniejszenie opłaty za studia. Akta nie zawierały dokumentów potwierdzających trudną sytuację materialną studenta. Brakowało oświadczenia o dochodach studenta i jego rodziny, zaświadczeń o dochodach wraz z tłumaczeniami na język polski, które są wymagane przy ustalaniu sytuacji materialnej studenta i jej dokumentowaniu zgodnie z przepisami zawartymi w Regulaminie przyznawania pomocy materialnej dla studentów. Brak kompletnej dokumentacji dotyczył dwudziestu z dwudziestu badanych spraw.

Zgodnie z Uchwałą Senatu Uczelni Nr 81/2015 z dnia 26 listopada 2015 r. do wniosku student dołączać miał dokumenty potwierdzające trudną sytuację materialną. Przy ustalaniu sytuacji materialnej studenta i jej dokumentowaniu należało stosować przepisy określone w Regulaminie przyznawania pomocy materialnej dla studentów. Analogiczne unormowania jak w Uchwale Senatu Politechniki Rzeszowskiej Nr 81/2015 z dnia 26 listopada 2015 r. zawierało Zarządzenie Nr 47/2019 Rektora Politechniki Rzeszowskiej z dnia 16 października 2019 r. w sprawie zasad pobierania opłat za usługi edukacyjne oraz trybu i warunków zwalniania z tych opłat na studiach wyższych. Zasady dokumentowania trudnej sytuacji materialnej były uregulowane w zarządzeniach Rektora PRz⁵⁴.

⁵⁴ Nr 34/2016 z dnia 30.09.2016 r. w sprawie zmiany Regulaminu przyznawania świadczeń pomocy materialnej dla studentów Politechniki Rzeszowskiej z dnia 29 września 2015 r. z późniejszymi zmianami oraz ogłoszenia tekstu jednolitego. Zarządzenie weszło w życie od 1 października 2016 r.

Nr 56/2017 z dnia 29.09.2017 r. w sprawie wprowadzenia na Politechnice Rzeszowskiej regulaminu przyznawania świadczeń pomocy materialnej dla studentów i doktorantów Politechniki Rzeszowskiej z dnia 29 września 2017 r. Zarządzenie weszło w życie od 1 października 2017 r.

Nr 49/2018 z dnia 17.09.2018 r. zmieniające zarządzenie nr 56/2017 z dnia 29.09.2017 r. w sprawie wprowadzenia na Politechnice Rzeszowskiej regulaminu przyznawania świadczeń pomocy materialnej dla studentów i doktorantów Politechniki Rzeszowskiej z dnia 29 września 2017 r. Zarządzenie weszło w życie od 1 października 2018 r.

Nr 36/2019 z dnia 17.07.2019 r. w sprawie wprowadzenia na Politechnice Rzeszowskiej regulaminu świadczeń dla studentów Politechniki Rzeszowskiej. Zarządzenie weszło w życie od 1 października 2019 r.

Nr 50/2019 z dnia 16.10.2019 r. w sprawie zmiany zarządzenia nr 36/2019 z dnia 17.07.2019 r. w sprawie wprowadzenia na Politechnice Rzeszowskiej regulaminu świadczeń dla studentów Politechniki Rzeszowskiej. Zarządzenie weszło w życie z dniem podpisania.

Rektor Uczelni wyjaśnił, iż pracownicy weryfikowali składane podania, a w przypadku braku możliwości złożenia wymaganych dokumentów (w szczególności w sytuacji prowadzonych działań wojennych w Donbasie) studenci składali oświadczenia o wysokości osiągniętych dochodów. W przypadku załączenia do podania zaświadczenia o dochodach przy kolejnych podaniach nie było wymagane ponowne złożenie zaświadczenia. Wynikało to z trudności w pozyskaniu wymienionych dokumentów. Studenci uczestnicząc w zajęciach nie mieli możliwości częstego wyjazdu do kraju zamieszkania. Opiniując podania Dziekan rozmawiał z wnioskodawcą i ustalał podstawę częściowego obniżenia opłat. Pracownicy przyjmujący wnioski pouczali studentów o odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia. (...) Tłumaczeń zaświadczeń nie wymagano, ponieważ wśród pracowników Uczelni są osoby znające język ukraiński.

(akta kontroli: tom III str. 359, 434-563)

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli stwierdza, że Uczelnia nie opracowała diagnozy potrzeb w zakresie kształcenia cudzoziemców i ich wpływu na umiędzynarodowienie oferty edukacyjnej. Nie określono zadań i celów jakie powinna spełnić Uczelnia w tym zakresie, nie określono również zapotrzebowania ze strony cudzoziemców na usługi edukacyjne Uczelni.

W kontroli ustalono, że Strategia Rozwoju Uczelni nie przewidywała konkretnych celów i działań w zakresie kształcenia cudzoziemców. Uczelnia nie planowała działań uwzględniających kształcenie cudzoziemców poza działaniami wynikającymi z zawartych umów z firmami wietnamskimi.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia działania w celu promowania możliwości kształcenia cudzoziemców. Działania te były związane z uczestnictwem w jednostkowych wydarzeniach inicjowanych przez instytucje krajowe i zagraniczne bądź też na podstawie decyzji władz Uczelni.

W okresie objętym kontrolą Uczelnia kształciła cudzoziemców, którzy przeszli proces rekrutacji, jednak bez przeprowadzonej analizy czy liczba studiujących cudzoziemców jest adekwatna do potrzeb Uczelni i w jak sposób wpływa na jej umiędzynarodowienie.

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli na Uczelni prawidłowo pobierano opłaty od cudzoziemców. Właściwe Komisje Stypendialne rzetelnie, zgodnie z przepisami wewnętrznymi rozpatrywały i na podstawie wydanych decyzji administracyjnych udzielały cudzoziemcom pomocy materialnej w postaci stypendiów.

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli cudzoziemcom nierzetelnie, tj. bez przestrzegania unormowań wewnętrznych, udzielano zwolnień z części opłaty za studia.

OBSZAR

4. Współpraca na rzecz wspierania kształcenia cudzoziemców

Opis stanu faktycznego

1., 2.

W kontrolowanym okresie Uczelnia zawarła jedno porozumienie z podmiotem zewnętrznym na rzecz wspierania kształcenia cudzoziemców. W dniu 28.09.2018 r. zawarto porozumienie z Uniwersytetem Narodowym „Politechnika Lwowska” z siedzibą we Lwowie w sprawie podwójnych dyplomów, którego celem jest zwiększenie atrakcyjności oferty kształcenia, promowanie międzynarodowej mobilności akademickiej studentów w obszarze szkolnictwa wyższego, promowanie

komunikacji interkulturowej i wielojęzyczności, wymiana doświadczeń w zakresie realizacji procesu kształcenia, zwiększenie szans absolwentów na rynku pracy poprzez posiadanie wspólnego dyplomu. Porozumienie określa warunki jakie obowiązany jest wypełnić student w celu otrzymania podwójnego dyplomu obu Uczelni. Porozumienie zawarto na okres do dnia 1.10.2020 r. W ramach porozumienia od 1.03.2020 r. w Uczelni odbywał kształcenie jeden student Politechniki Lwowskiej. Z tytułu realizacji porozumienia Uczelnia nie poniosła kosztów.

W porozumieniu z Uniwersytetem Narodowym „Politechnika Lwowska” ustalono, że Uczelnie partnerskie zobowiązane są do wyznaczenia koordynatorów (opiekunów) po każdej ze stron. Jak wyjaśnił Rektor Uczelni opiekunowie kontaktowali się głównie za pośrednictwem poczty elektronicznej i telefonicznie.

(akta kontroli: tom III str. 218, 302-305)

3.

Rektor Politechniki pismem DW – 466-6/2017 z dnia 30.03.2017 r. przekazał w dniu 4.04.2017 r. do Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego oraz Komendy Głównej Straży Granicznej:

- listę cudzoziemców przyjętych na studia w Politechnice Rzeszowskiej w roku akademickim 2016/2017,
- listę cudzoziemców skreślonych z listy studentów Politechniki Rzeszowskiej,
- listę studentów cudzoziemców skierowanych na powtórzenie semestru w roku akademickim 2017/2018 oraz przeniesionych, którym ulega zmianie planowany termin ukończenia studiów.

Pismem nr DW – 466-12/2017 z dnia 17.11.2017 r. Rektor przekazał w dniu 20.11.2017 r. do Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego oraz Komendy Głównej Straży Granicznej:

- listę cudzoziemców przyjętych na studia w Politechnice Rzeszowskiej w roku akademickim 2017/2018 od 01.10.2017 r.,
- listę cudzoziemców przyjętych na pierwszy rok studiów, którzy nie podjęli studiów,
- listę cudzoziemców skreślonych z listy studentów Politechniki Rzeszowskiej,
- listę studentów cudzoziemców skierowanych na urlop lub powtórzenie semestru w roku akademickim 2017/2018, którym ulega zmianie planowany termin ukończenia studiów.

(akta kontroli: tom III str. 409-428)

Na podstawie analizy akt osobowych 57 studentów oraz danych z Zintegrowanego Systemu Informacji o Szkolnictwie Wyższym i Nauce POL-on ustalono, że Rektor niezwłocznie przekazywał odpowiednie dane dotyczące przyjęcia na studia cudzoziemców oraz niepodjęcia kształcenia przez cudzoziemców lub skreślenia ich z listy studentów.

(akta kontroli: tom III str. 315, 360-386, 545-563)

4.

Zgodnie z art. 43 ust. 6b ustawy *Prawo o szkolnictwie wyższym* Rektor Uczelni pismem nr DW-466-1/2017 z dnia 12.01.2017 r. przekazał w terminie wykaz cudzoziemców sporządzony wg stanu na 31.12.2017 r., o którym mowa w tym przepisie. W związku z pismem Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego nr DWM.WUM.178.55.2016 z dnia 07.12.2016 r. wykaz został przesłany do Biura Uznawalności Wykształcenia i Wymiany Międzynarodowej. Wykaz zawierał wymagane cytowanym przepisem dane.

Zgodnie z art. 43 ust. 6a ustawy *Prawo o szkolnictwie wyższym* od 01.01.2018 r. Rektor wprowadzał dane o cudzoziemcach do Zintegrowanego Systemu Informacji o Szkolnictwie Wyższym i Nauce POL-on, który obejmuje m.in. wykaz studentów jako bazę danych. W przypadku cudzoziemców wpis zawiera nazwę państwa urodzenia, informacje o przyjęciu na studia i ich odbywaniu, informacje o posiadaniu Karty Polaka. W okresie objętym kontrolą Uczelnia 159 razy dokonywała importu danych do systemu POL-on.

(akta kontroli: tom III str. 315, 360-406, 545-563)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia terminowość oraz prawidłowość przekazywania danych dotyczących cudzoziemców właściwemu ministrowi oraz innym organom państwa. Rektor niezwłocznie przekazywał odpowiednie dane dotyczące przyjęcia na studia cudzoziemców oraz niepodjęcia kształcenia przez cudzoziemców lub skreślenia ich z listy studentów. Najwyższa Izba Kontroli ustaliła, że Rektor terminowo i poprawnie wprowadzał dane o cudzoziemcach do Zintegrowanego Systemu Informacji o Szkolnictwie Wyższym i Nauce POL-on.

IV. Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o *NIK*, wnosi o:

Wnioski

1. Egzekwowanie od osób przyjmowanych na studia wszystkich dokumentów określonych w warunkach i trybie prowadzenia rekrutacji ustalonych przez Senat PRz.
2. Podjęcie działań w celu weryfikowania prawidłowości i zgodności z normami wewnętrznymi składanych przez studentów dokumentów w sprawie obniżenia lub zwolnienia z opłaty za studia.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o *NIK* kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Rzeszowie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o *NIK*, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o *NIK* należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Rzeszów, 17 lipca 2020 r.

Kontrolerzy
Witold Pałasz
główny specjalista k. p.

/-/

Marek Sikora
starszy inspektor k. p.

/-/

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Rzeszowie
Dyrektor
Wiesław Motyka

/-/